

Liki. Turki so v njem mnogo let gospodarili, a l. 1685. so ga morali za vselej zapustiti in ga izročiti generalu Ivanu Jožefu grofu Herbersteinu in slavnemu duhovniku Marku Mesiću. Do 700 Turkov se je tedaj pokrstito, a tamkajšnja turška džamija je bila l. 1695. izpremenjena v katoliško cerkev. Iz Like nas vodi pisatelj na drugo stran hrvaške domovine v ravni Srem, kjer je opisal grad Erdut ob Donavi. Od tukaj pohitimo pa zopet na štajersko mejo, kjer ležé razvaline starodavnega Kostela, kjer so nekdanj gospodovali mogočni celjski grofje in Ivan Vitovec. Lepo zgodovino ima tudi grad Brezovica, katera stoji ne daleč od Zagreba ob Karloški cesti. Ogromne razvaline pričajo o slavi frankopanskega gradu Hreljina v Bakarski okolici, od koder je prekrasen razgled na Bakarski zaliv in na morje. Med najstarejše gradove v Zagorju spada Grebengrad, katerega razvaline stojé nedaleč od Novega Marofa. Grebengrad je sezidan izvestno že v XII. veku in ima lepo in slavno preteklost. Zadnji grad, kateri je opisan v drugem snopiču, je Klokoč, a stoji v Banovini ob rečici Glini. Pisateljeva naloga ni lahka. Zbrati zgodovino vseh zgodovinskih zgradb zemlje, katera ima

tako slavno in burno preteklost, kot jo ima Hrvaška, ni lahko; tako opravilo zahteva celega in dobro zgodovinsko izurjenega človeka. Razun tega se mora tudi varovati, da ni preobširen v opisovanju; v kratkih, odločnih potezah mora narisati zgodovino poedinega gradú, a pri tem vendar paziti, da ga razume tudi širje občinstvo. Kakor izpričujeta dosedaj izišla dva snopiča, je pisatelj kos svoji nalogi. Ko nas najpoprej seznanj z okolico in privede do svojega gradú, pripoveduje nam mirno, kratko in razumljivo najvažnejše točke iz njegove zgodovine, tako da opravičeno sklepamo, da bo mnogo koristil s svojim delom. Prav zato pa tudi želimo, da bi svoje res domoljubno delo z isto navdušenostjo in z istim veseljem, s katerim ga je začel, tudi dovršil, a med svojim narodom našel obilo naročnikov, kateri bi mu izdaje s svojimi doneski omogočili. Celo delo bo obsegalo 3—5 knjig, in vsaka knjiga bo imela 10 snopičev, a veljala bo 15 K. Naročnino sprejema in delo tiska podjetna tiskarna Antona Scholza (Zagreb, Gajeva ulica št. 7), katera se mnogo trudi, da bo delo res okusno in lepo; tisk in slike knjigo zelo priporočajo. Janko Barle.

Glasba.

Gorski odmevi. Zbirka moških zborov in čveterospevov. Uglasbil Janez Laharnar, organist. Delo 8. V Ljubljani. Založil skladatelj. — Tisk J. Blaznikovih naslednikov. 1900. — Enajst moških zborov, različnih po vsebini in vrednosti, a vseskozi primernih našim moškim in mladeniškim pevskim društvom, imamo tu pred seboj. Poleg šaljive „Napitnice“ in veselega „Vinskega hrama“, imamo tu dve koračnici: „Bratje, v kolo se vstopimo“ (uvod nam ne ugaja) in krepko „Dijaško“, in tudi resne, veličastne skladbe, kot je „Mi vstajamo!“ „Moja domovina“. Zelo mehkoliričnega, skoro sentimentalnega značaja so skladbe s samospievi, med katerimi gre prvo mesto „Naši zvezdi“. Zbirko sklepa mila „Lahko noč“ z bariton-solo. To zbirko priporočamo posebno raznim mladeniškim društvom. Besede so vseskozi dostojne — na to opozarjamo še posebej, ker razna, tako naglo se množeča katoliška društva morajo izključiti iz svojega glasbenega repertoarja vse, kar se ne strinja z njih namenom, — glasbena oblika pa je toliko uglajena in prijetna, da bo ustrezala tudi estetično-vzgjajajočemu namenu. Dobi se pri gospodu skladatelju, organistu na Št. Viški Gori (p. Slap ob Idriji) za 1 K 40 h.

Božične predigre. Zložil Ignacij Hladnik. V Ljubljani. Založil skladatelj. Tisk J. Blaznikovih

naslednikov. Za božične praznike so te predigre dragoceno darilo. Saj morajo organisti posebno za slavnostne priložnosti imeti pripravljenih kaj posebnih glasbenih točk tudi za orglje same. Znani gospod skladatelj je v tej zbirki podal dvanajst raznih iger, med njimi več takih, ki se odlikujejo po zares duhoviti in umetni sestavi. Tu najde orgljavec krepke začetne in sklepne stavke in melodiozne medigre. Te igre so prvi zvezek večje zbirke z naslovom „Slovenski organist“. Cena zvezku je 1 K.

Pod oknom. Samospev za bariton s spremljevanjem klavirja. Ob stoletnici Prešernovega rojstva. Zložil dr. Gojmir Krek. Založil L. Schwentner. V Ljubljani. Cena 1 K 60 h. Na znano Prešernovo pesem „Luna sije“, je zložil gospod skladatelj fantazijo v obliki pesmi. Zdi se nam, da je preveč izrednih harmoničnih efektov hotel položiti v to skladbo, ki bi po svojem besedilu morala biti milo-lirična. Najlepši je pač oddelek „V hram pogledajte“. Zunanost je sicer moderna, a okusna.

Zimska idila. Balada (Besede A. Aškerca). Gospodu dr. Beli Stuhcu prijateljsko posvečeno. Za srednji glas s spremljevanjem klavirja uglasbil Risto Slavin. Op. 7. Komisijonalna založba L. Schwentner v Ljubljani. — G. Risto Slavin je že večkrat pokazal, da dobro zadene baladni ton

v solopetju. Tudi tu opazujemo neko svežost v pripovedovanju, ki kratko, brez zavlačevanja naglaša glavne momente. Konec je pa nesrečen in brezizrazen. Krivda je pač pesnikova. Na tako medle

sklepne besede se ne dá nič zložiti. — Pri vseh teh skladbah moramo pa priznati, da so zložene s popolnim umevanjem glasbene tehnike.

Dr. E. L.

To in ono.

Prešernove slavnosti. Poleg glavne ljubljanske proslave se je slavil Prešernov spomin tudi drugod. Dne 23. grudnia je priredilo „Društvo hrvatskih književnika“ Prešernovo slavnost v avli zagrebškega vseučilišča. Moški zbor „Kola“ je zapel „Liepo našo domovino“, svečanostni govor je govoril društveni predsednik g. Ivan vitez Trnski. Podpredsednik dr. Stjepan pl. Miletić je govoril o Prešernovem življenju, gospod Ignacij Borštnik pa je recitiral odlomek iz „Krsta pri Savici“. Proslavo je završil pevski zbor „Kola“ s pesmijo „Luna sije.“ — V Ljubljani je dne 1. grudnia „Meščanski klub“ priredil prijeten „Prešernov večer“, pri katerem je g. dr. Pavletič govoril o Prešernovih poezijah. — V Pragi so priredili češki in slovenski rodoljubi podoben „večer“ z deklamacijami in petjem. Prolog je zložila Gabrijele Preissová. — Tudi slovenski in hrvaški visokošolci v Gradcu so počastili Prešernov spomin.

Cesar Franc Jožef I. v Gorici. Lani je praznovala goriška dežela veliko slovesnost. S svečanostjo cesarjeve sedemdesetletnice je združila slovesnost štiristoletnice, odkar je pod habsburško vlado. Pred štiristo leti je namreč umrl zadnji goriški grof Leonhard. Dežela je bila brez gospodarja in brez brambe. Beneška ljudovlada je stegala svoje roke po vseh adrijatskih pokrajinah, in bila je velika nevarnost, da se polasti tudi Goriške. Če bi se bilo to zgodilo, bi bili pač Benečani poitalijanili še večji del te dežele, nego se ga je že odslej odtujilo slovenskemu jeziku. Takrat je vladal na nemškem prestolu Habsburžan Maksimilijan I., ki se je polastil l. 1500. goriške grofije in jo združil z drugimi deželami pod habsburškim žezlom, kateremu je zvesta ostala do danes. Cesar Franc Jožef I. je bil v Gorici že pred 18 leti. Takrat se je zlasti s tem priljubil Slovincem, ker je na nekatere okorno v italijanščini sestavljene pozdrave odgovoril slovensko. Letos je prišel vladar v Gorico predpoldne 29. kimavca. Ogromno število ljudstva ga je pozdravljalo, in klanjali so se mu zastopniki vlade, dežele in ljudstva. Popoldne se je razkrila spominska plošča v deželni hiši, vladar si je ogledal sadno razstavo in slovesno otvoril mestno hiralnico; zvečer je bila bakljada in razsvetjava. Dne 30. kimavca se

je cesar odpeljal. Naša podoba na strani 57. nam kaže pozdrav goriških gospô. Ko se je cesar pripeljal, čakalo ga je na Ribjem trgu na krasno prirejene estradi tristo goriških dam, kjer so ga pozdravile in mu poklonile šopek. Fotograf g. Jerkič je vjel ravno trenutek, ko cesar stopa na voz, da se popelje v cerkev sv. Ignacija, kjer ga je čakal kardinal z duhovščino.

„*Glasbena Matica*“ v Ljubljani je priredila grudnia meseca dva lepa koncerta. Prvi 9. grudnia je bil posvečen Prešernovemu spominu. Pel se je slavni Mozartov „Requiem“. Šolski zbor „Glasbene Matice“, pomnožen po oddelku pevskega zbora, je pokazal res lepo spretnost, in štirje solisti gdčna Mira Dev (sopran), gdčna Vanda Radkiewicz (alt), g. Stanislav Orzelski (tenor); in g. Cecil Vašiček (bas) so s svojimi krasnimi glasovi očarali poslušavce — Dne 15. grudnia pa so nastopili sicer le posamezni umetniki, a ti z velikim uspehom. Prvi med njimi je slavljani češki goslar Frančišek Ondříček, ki je že znan po celem glasbenem svetu. Njegova igra je res veličanska v vsakem oziru. Spremljal ga je na klavirju Vilj. Klaseň, ki je tudi sam zaigral z dovršeno tehniko več klavirskih točk. Lirični tenorist slovenske opere g. Orzelski pa je zapel dve Vilharjevi skladbi na Prešernove besede s finim, umetniškim čutom.

† *Janez Vesel.* Dne 10. grudnia je umrl Janez Vesel, dekan v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Rojen je bil dne 16. vel. srpana leta 1840. v Mengšu, v mašnika posvečen je bil dne 30. mal. srpana l. 1865. Zložil je mnogo pesmi z imenom Vesnin, najboljšje njegovo delo pa so „Psalmi“. Dobro je preložil več spisov Puškinovih in Lermontovih ter Gogoljevega „Revizorja“, ki so izšli v raznih listih. „Slovenska Matica“ je izdala njegovega „Olikanega Slovenca“. V zadnjih letih se je odtegnil slovstvenemu delovanju in živel zase. Slovstveno gibanje je zlasti v mlajših letih pazno zasledoval in bil navdušen Slovan. Bil je zadnji čas nezadovoljen s slovstvenimi razmerami. Posebno moderne dekadence struje mu niso ugajale. Naj v miru počiva!

Zdeněk Fibich je eden prvih slovanskih glasbenikov. Rojen je bil dne 21. grudnia l. 1850. in bi bil sedaj izpolnil ravno pol veka, da ga ni pobrala pred kratkim nemila smrt. Njegov oče je bil logar